

PEC 2: A) Impuestos (tema 3)
B) Medició del Producte i la Renda nacionals(tema 4)

A) IMPOSTOS

OBJECTIU:

Analitzar la necessitat d'intervenció de l'Administració Pública a l'activitat econòmica. Analitzar els diferents tipus d'IVA. Saber quins impostos aplicar segons quin sigui el fet econòmic i en quin moment s'han de liquidar. Saber quins són els impostos que genera un sou. Saber interpretar la diferència entre deute públic i dèficit públic així com les seves repercussions en l'economia espanyola.

RESUM: el cas consisteix en:

- Llegir els apunts: "Manual per ser un bon ministre d'economia", el Tema 3: "Impuestos en España."
- Veure Vídeo Tema 3 a "MediaFIB"
- Llegir els Articles següents de les "Lectures d'Economia":
 - *Espejismo irresistible: la curva de Laffer* (nº13)
 - *La economía sumergida aún supone un quinto de la actividad en España* (nº14)
 - *La mejor asistencia.... y la más cara* (nº15)
 - *La trampa de la deuda* (nº16)
 - *La depresión del Excel* (nº17)
 - *Preguntas para perdonar la deuda* (nº18)
 - *Los famosos salvan su dinero, y al mundo* (nº19)
 - *Falsedades sobre las pensiones* (nº23)
 - *Paraísos fiscales, pobreza y terrorismo* (nº24)
 - *La guerra contra la corrupción perjudica al mundo* (nº25)
 - *El crecimiento en una economía budista* (nº26)
- Fer els exercicis que figuren al final d'aquest document.

B) MEDICIÓ DEL PRODUCTE I LA RENDA NACIONALS

Luxemburg: aquell país on es viu 2,25 vegades millor que en la resta de la Unió Europea? (un cas que ens ensenya a ser prudents amb els indicadors econòmics)

OBJECTIU:

Moltes vegades, en els diaris, en la televisió, en converses, etc. el criteri utilitzat per a fer comparacions internacionals sobre la renda per habitant és el PIB per càpita¹. No obstant, cal ser prudent quan s'utilitzi aquest indicador, ja que la classificació segons el PIB per càpita, no es correspon sempre amb la

¹ De fet, moltes vegades, desafortunadament, s'utilitza l'expressió "riquesa per habitant" quan el que es vol expressar és la renda per habitant. La renda per habitant és la mitjana dels ingressos anuals (salaris, lloguers, beneficis, interessos, etc.) guanyats pels habitants del país, mentre que la riquesa per habitant hauria de referir-se al patrimoni (valor net de les propietats en un moment donat) mitjà acumulat pels habitants del país.

classificació segons el PNB per càpita, ni, conseqüentment, amb la classificació de la renda per càpita.

RESUM: La pràctica consisteix en:

- Presentar la diferència entre PIB, PNB, Renda Nacional i Renda Personal Disponible.
- Llegir un article on es comet "l'error" d'equiparar el PIB per càpita i el nivell de vida dels habitants d'un país.

DESCRIPCIÓ: Repassar els següents conceptes: PIB, PNB, Renda Nacional, Renda Personal Disponible.

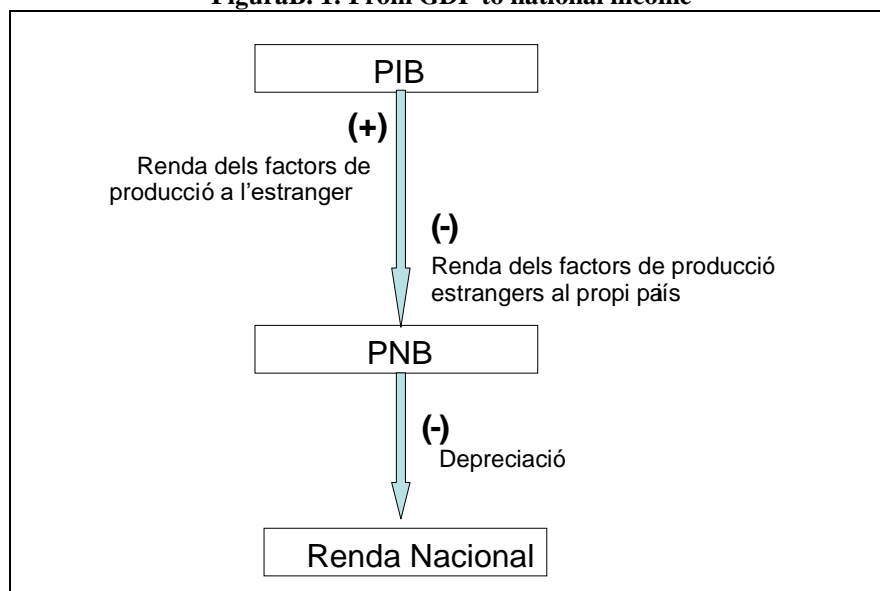
PIB (GDP) = Producte Interior Brut (Gross Domestic Product) = Valor monetari del que ha estat produït (cotxes, pel·lícules d'en Almodóvar, taronges, serveis de perruqueria, etc.) a l'interior d'un país, al llarg d'un any.

PNB (GNP) = Producte Nacional Brut (Gross National Product) = Valor monetari del que ha estat produït (cotxes, pel·lícules d'en Almodóvar, taronges, serveis de perruqueria, etc.) pels residents d'un país durant un any.

$PNB = PIB (+) \text{ Renda dels factors de producció nacionals}^2 \text{ a l'estranger } (-) \text{ Renda dels factors de producció}^3 \text{ estrangers en el propi país.}$ (Mochón, 2005, pàg. 275)

Renda Nacional = PNB – depreciació.

FiguraB. 1: From GDP to national income

B.1. Definició i limitacions del PIB

El PIB constitueix, sens dubte, la macro magnitud econòmica més rellevant per a

² Si bé el criteri rigorós i, en conseqüència, utilitzat en la comptabilitat nacional és "la residència" i no la nacionalitat del factor de producció.

³ Factors de producció: Recursos (màquines, persones, etc.) necessaris per a produir béns i serveis.

determinar la capacitat productiva d'una economia. D'acord amb l'explicació de comptabilitat nacional, el PIB es defineix com el valor de tots els bens i serveis produïts en un territori durant un període de temps, generalment un any (si també es donen estimacions trimestrals i semestrals). L'al·lusió a bens i serveis finals deriva de la necessitat d'excloure els de caràcter intermedi, amb l'objectiu d'evitar la doble comptabilització. El fet de que el PIB faci referència als bens i serveis produïts en un territori vol dir que es considera només el valor de la producció final generat pels factors que operen a l'interior de les fronteres, amb independència del seu origen nacional. Dit d'altre manera, el PIB d'Espanya considera el valor de la producció de bens i serveis finals generats per una empresa radicada a Espanya, encara que el seu capital sigui d'origen francès –Renault–; i, tanmateix, no considera el valor dels bens i serveis finals generats per una empresa radicada, per exemple, a Argentina –Roca–, encara que sigui de capital espanyol. Finalment, la definició al·ludeix al valor dels bens i serveis generats durant un període de temps, el que suggereix la necessitat de distingir entre variables flux i stock.

S'entén com a variables flux aquelles que expressen un valor que es realitza al llarg del temps: per a conèixer la seva magnitud és necessari, en conseqüència, disposar de dos talls de temps, el començament i el final del període considerat. Aquest és el cas de variables com ara el consum, les exportacions, les importacions o la inversió. Per altra banda, les variables stock (o fons) són aquelles que expressen un valor en un moment determinat: per a conèixer la seva magnitud n'hi ha prou amb un sol tall temporal. Aquest és el cas de variables com ara el deute, el patrimoni, la població o l'stock de capital acumulat en un país. Òbviament, existeix una estreta relació entre ambdós tipus de variables; de manera que una variable stock es pot nodrir d'una variable flux i, a la vegada, aquesta pot ser resultat d'una variable fons. Per exemple, l'stock de capital estranger en un país (variable stock) és la conseqüència dels processos d'inversió estrangera acumulats al llarg del temps (variable flux); i, a la vegada, l'stock de capital invertit (variable stock) determina el rendiment del inversor (variable flux).

Doncs bé, el PIB constitueix una variable flux. És a dir, no mesura la riquesa o patrimoni d'un país, sinó la seva *capacitat productiva*, la qual cosa vol dir que reflexa la capacitat d'una economia per a produir riquesa en un període de temps concret, però no el valor total de riquesa acumulat en els períodes precedents (variable fons). En la realitat internacional podem trobar països notablement rics, sota la perspectiva del seu patrimoni natural reconegut i que tinguin un PIB per càpita situat per sota de la mitjana mundial (aquest és, per exemple, el cas de Brasil), mentre altres països amb dotacions molt més limitades aconseguixen nivells de renda per càpita molt superiors (és el cas de Japó, per exemple). Per tant, es tracta de dues perspectives diferents des de les que analitzar l'activitat econòmica.

Tot i que el PIB constitueix l'agregat econòmic més central i d'ús més generalitzat en l'anàlisi econòmic, no queda lliure d'objeccions. Les següents són les principals objeccions que se li fan al PIB:

- En primer lloc, el PIB constitueix una variable flux i, per tant, deixa de banda aquells altres aspectes, d'indubtable importància per el progrés econòmic, relacionats amb les variables fons implicades. Per exemple, si un país basa el seu model de desenvolupament en la explotació intensiva i accelerada dels seus recursos naturals, d'una forma insostenible (a través d'una taxa de desforestació elevada, per exemple) aquest fet es reflectirà en la comptabilitat nacional com una contribució elevada del sector forestal al PIB (variable flux), sense considerar la pèrdua de patrimoni forestal (variable fons) que comporta aquets procés. Un cost que,

tanmateix, hauran de suportar futures generacions.

- En segon lloc, el PIB es defineix com el conjunt de bens i serveis finals produïts per una economia, amb independència del caràcter o finalitat d'aquests. Des del punt de vista de comptabilitat nacional tindran igual aportació al PIB la despesa en un milió d'euros en serveis educatius que en armament militar, i igual contribució si es dedica a invertir en hospitals que en assumir les despeses derivades del deteriorament social, com els associats als embussos, el crim o els accidents automobilístics, per exemple. No obstant, resulta obvi que la contribució de cada una d'aquestes despeses al benestar agregat de la societat és ben diferent. Sota aquesta mateixa línia i relacionat amb el punt anterior, encara que sembli paradoxal, els accidents mediambientals també poden acabar augmentant el PIB, degut els costos associats a la neteja posterior (és el cas, per exemple, de la despesa relacionada amb la neteja del *xapapote* ocasionat pel *Prestige* a Galícia, el 2002).
- En tercer lloc, el PIB considera els bens i serveis finals dirigits al mercat, de manera que exclou totes aquelles activitats que es realitzen al marge del circuit mercantil, encara que satisfacin necessitats altament valorades. Per exemple, una part important de l'activitat productiva en els països més pobres es desenvolupa sota el marc d'una agricultura de subsistència; sense que part d'aquestes activitats arribin a incloure'ls en el PIB. En idèntic sentit, no es considera el valor dels bens generats en el sí de la llar, com ara els mobles produïts a través de bricolatge o les atencions en matèria de salut dispensats per membres de la pròpia família. Un cas exemplar en aquest àmbit és la feina lligada a la maternitat i l'atenció als fills, que han fet tradicionalment les dones sense que la comptabilitat nacional avalués la seva efectiva contribució als nivells de benestar agregats de la societat.
- En quart lloc, el PIB és incapaç de valorar adequadament l'aportació del sector informal (es a dir, el d'aquelles activitats no registrades legalment) a la generació de renda d'un país. Aquest aspecte, si bé és important en totes les economies, resulta transcendent en el cas dels països en desenvolupament, a on aquest sector és ampli i dinàmic. Els economistes han utilitzat diversos mètodes per a estimar la importància del sector informal (per exemple, utilitzant dades de consum energètic), tanmateix, cap d'aquests mètodes resulta plenament satisfactori.
- Per a finalitzar, l'aspecte anteriorment senyalat té relació amb la darrera de les debilitats del PIB que es pretén remarcar, que fa al·lusió al contrast existent entre l'aparença d'exactitud que proporciona una xifra exacta de medició i la realitat de la metodologia, en molts casos aproximativa, amb els que s'obté aquesta magnitud. En els països desenvolupats son freqüents errors propers al 10 per 100 en les estimacions, però en els països en desenvolupament aquests errors s'amplifiquen, fins a arribar a valors propers al 20 per 100 en els pitjors casos.

B.2 Lectura d'un article on s'equipara el PIB per càpita al nivell de vida en un país.

Rics Luxemburguesos, pobres Letons

Segons les estadístiques publicades, a la fi de desembre de 2005, per l'agència europea Eurostat, Luxemburg és el país més ric de la Unió Europea (UE) i Letònia el més pobre. Aquesta classificació, establerta a partir del producte interior brut (PIB) per habitant, indica que els habitants del Gran-Ducat, paradís financer, gaudeixen, amb un índex de 227 punts, d'un nivell de

vida més de dues vegades superior a la mitjana dels vint-i-cinc Estats de la Unió (100 punts).

A una considerable distància, Irlanda ocupa el segon lloc, amb un índex de 138 punts; per damunt, significativament, dels Països Baixos (125 punts), Àustria (123) i Dinamarca (122). Bèlgica (119), Suècia (118) i el Regne Unit (117) tenen nivells de vida molt semblants.

França i Alemanya queden bastant enrere, amb un PIB per habitant de 110 et 109 punts, respectivament. Aquesta última xifra és també la mitjana dels quinze (UE-15).

Pierre-Antoine Delhommais, *LE MONDE* | 24.01.06

B.3 Països que tenen un PIB, significativament, diferent del seu PNB

Luxemburg

FiguraB. 2: Luxemburg, un mini-país (50*80km)

Font: <http://www.yahoo.com/Science/Geography/Cartography/Maps/World>
(Magellan Maps)

Nombre d'empleats totals a Luxemburg (30-9-2003):	276.586
--	---------

Nombre de empleats fronterers treballant a Luxemburg (30-9- 2003):	108.409 (39%)
--	---------------

Font: *Cahiers transfrontaliers d'EURES* – Mars-Avril 2004.

Irlanda (País on el PNB és només el 75% de seu PIB)

Measure for measure

Oct 14th 2004

From The Economist print edition

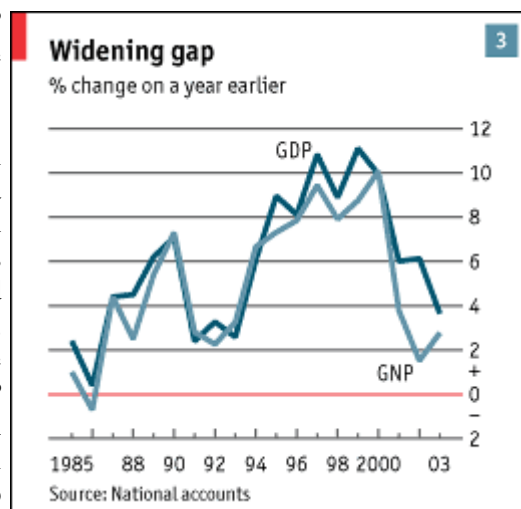
The tangled tale of GDP and GNP

ANY first-year economics student knows that national-income figures can be collected in three different ways, using income, output or expenditure numbers. Although the three are supposed to produce the same result, they rarely do. But the differences are tiny compared with a more obscure oddity that affects the Irish economy: the huge gap between gross domestic product (GDP) and gross national product (GNP).

GDP is the more common measure of national income, to which GNP adds an item known as net transfers of factor incomes. This means adding the overseas profits of Irish companies that are repatriated to Ireland, and subtracting the profits of foreign multinationals operating in Ireland that are sent abroad (emphasis added). In most countries the two numbers will be small, and may also broadly balance out. But because of Ireland's large FDI base, coupled with its enticingly low corporate taxes, lots of big foreign companies make (or at least report) big profits in Ireland which they transfer back to their head offices. As a result, Ireland's GNP is as much as 25% smaller than its GDP.

What this means in practice is that GDP figures overstate the national income available to Irish people to spend. Ireland's diplomats in Brussels wised up to this long ago. When they want to crow about the brilliant economic policies that created the Celtic Tiger, they use the GDP figures, noting proudly that Irish GDP per person is now the third-highest in the EU, well above Britain's. However, when the talk turns to EU regional subsidies, the diplomats switch to the "more appropriate" GNP measure, which puts Ireland close to the EU average, and mutter about the country's huge infrastructure backlog.

As the Irish economy develops, GDP and GNP might be expected to converge, but instead the gap seems to have widened recently (see chart 3). That is largely because American multinationals have been racking up (or at least recording) such big profits in Ireland. In some ways, this is a mark of the country's economic immaturity, and its failure to nurture indigenous industry. Chris Coughlan, a vice-president of HP Compaq and chairman of the Galway Chamber of Commerce, suggests that Ireland's future success could be measured in part by whether GDP and GNP converge, which would indicate that home-grown industry has matured. That might, sadly, put an end to another splendid quirk with which to confuse those first-year students: that Ireland's total exports exceed the country's national income.

B.4 El dubte de la nacionalitat de les empreses multinacionals

Anteriorment, hem vist que països com Irlanda tenen un PIB significativament diferent al seu PNB, en gran part, degut a empreses multinacionals estrangeres que obtenien beneficis al país. No obstant això, en l'actualitat quan parlem de la nacionalitat d'una empresa multinacional, en molts casos, ja no ens podem referir a la nacionalitat del seu capital social ja que aquest està repartit entre accionistes de molts països (veure, per exemple, Taula 2).

Taula B.1: Participació estrangera en el capital social d'algunes empreses multinacionals

(2018)	
Societat	% del capital social estranger
Sony (Japó)	60
BBVA (Espanya)	49
Repsol (Espanya)	60
BP (Regne Unit)	≈ 35% (2005)
Michelin (França)	62,5

Nota: Font: Informes anuals de las societats citades.

PROVA D'ESTUDI CONTINUAT 2 (Part A)

Respon a les següents preguntes (sigues breu i concret)

Exercici 2.A.1 Explica que és la Base Imposable; i que és el tipus impositiu.

Exercici 2.A.2 Reflexiona: Ha d' intervenir l'Administració Pública a l'activitat econòmica? Per què?

Exercici 2.A.3 Què defèn Arthur Laffer respecte al impostos?

Exercici 2.A.4 Indica quins impostos es generen en les següents ocasions i en quina data s'han de liquidar:

- Els ingressos d'un treballador
- Una empresa obté un benefici
- Els sous i salaris del personal
- Una empresa rep una factura
- Es percep una herència
- Una empresa emet una factura
- Ens matriculem a la universitat
- Tenim una casa pròpia valorada en 300.000 € i una segona residència valorada en 1.000.000 €
- Un autònom emet una factura
- S'amplia el capital d'una empresa
- Compres un paquet de tabac
- Pagaments per la urbanització d'un carrer (enllumenat, clavegueram, aigua corrent, etc.

Exercici 2.A.5 Explica, molt breument els arguments de Vicenç Navarro, en el seu article "falsedades sobre las pensiones" quan es diu que és un error retardar l'edat de jubilació al 67 anys:

Exercici 2.A.6

Quines reflexions fa el premi Nobel d'economia Paul Krugman sobre l'afirmació que fan Carmen Reinhart i Kenneth Rogoff en el seu article "Growth in a time of debt" (*la depresión del Excel*) sobre que una vegada el deute públic d'un país ha superat el 90% del seu PIB el seu creixement cau en picat?

Exercici 2.A.7

Quines tres, o alguna de les tres, característiques ha de complir un territori per ser considerat com *paradís fiscal*?

Exercici 2.A.8

Si una empresa en la producció d'un patinet elèctric ha suportat un IVA de 150€ i quan ven el patinet repercuteix un IVA de 210€, Quina quantitat d'IVA haurà de liquidar a Hisenda i quin serà el preu de la motocicleta (amb IVA inclòs)?

Exercici 2.A.9 Explica quins principals efectes negatius té en un país l'economia submergida.

Exercici 2.A.10

Explica el concepte de "Pressió fiscal"-posa la fórmula-. ¿Un augment d'aquesta significa, sempre, que s'han apujat els impostos?

Exercici 2.A.11

Quina és la diferencia entre Dèficit Públic i Deute Públic. Estima'ls per l'any 2018 (previsions en % del PIB). Quines son les tipologies de Deute Públic i els seus terminis a Espanya?

PROVA D'ESTUDI CONTINUAT 2 (PARTB):***Exercici 2.B.1.***

Si un país A té un GDP (PIB) un 10% superior al seu GNP (PNB) podem deduir que... (Dues línies)

Exercici 2.B.2

Explica què és una variable flux i què és una variable stock. Determina si les següents són variables flux o estoc:

Consum, Deute, Riquesa, importacions, PIB.

Exercici 2.B.3

Cóm es calcula el PNB o el PIB d'un país, segons l'enfoc de la demanda? Posa la fórmula i explica que vol dir cada sigla.

Exercici 2.B.4

Quines variables té en compte el **Human Development Index, ajustat per la desigualtat**? Creus que és un bon índex per a mesurar el desenvolupament? raona la resposta

Exercici 2.B.5

Una millora en la distribució de la renda implica una millora en el PPP (Power Parity Purchasing)?

Exercici 2.B.6

Quin és l'índex que proposa el país de Bhutan per tal de comparar el benestar entre països?

Exercici 2.B.6

És possible que un país creixi un 6% en € constants el seu IPC hagi crescut 8%? (raona la resposta)

Exercici 2.B.7

L'any 2017 Irlanda és situava com el 5è país amb més alt PIB per càpita (PPP) del món. Com explicaries aquest miracle? Raona la resposta.

Exercici 2 B.8

Si hi hagués un concurs de preguntes quina pregunta proposaries per tal de guanyar-lo? Respon-la